

Andrejčkovo svetonočno romanje

Vse, vse je bilo kakor v pravljici: čudežna pot, svetla noč, zvezde na nebu, visoke mestne hiše, bajno razsvetljena cerkev, čarobno božično drevesce, darila mestne gospe in še marsikaj drugega.

Andrejček sam, šestletni rejenček Cajhnove Mane, pa je bil junak te pravljice. Dovolite, da ga vam predstavim:

Komaj meter visok možak, rejen ko cmok, rdečeličen, z vedno smejočimi se ustnicami, oblečen v hlače dokolenke, v kratko suknjico s kožuhovinastim ovratnikom in pokrit z debelo kučmo.

Tako je bil Andrejček oblečen v zimskih mesecih, kadar sta šla z Mano kam v vas, in tak je bil, ko je šel na sveti večer k polnočnici. Seveda ne sam, nego v družbi večjih dečkov. Dva sta ga vodila za roke, da bi se ne izgubil, drugi pa so se zgrnili okoli njih, kakor bi se bali, da jim Andrejčka kdo ne ukrade.

Zakaj Andrejček je bil junak, da malo takih. Pomislite le: popoldne pred svetim večerom je šel nalašč zato spat in je spal prav do Ave Marije, samo da bi mogel z drugimi k polnočnici.

Ko je Mana o mraku pokadila in poškopila po vseh hramih in kotih svoje kajže, kakor je to na sveti večer navada, je prižgala lučke pred jaslicami. Potem sta z Andrejčkom povečerjala.

Kmalu po večerji so se pri Cajhnovi Mani pričeli zbirati mladi in stari iz vasi. Že od nekdaj je bila Manina kajža vzor domačnosti, na sveti večer pa še prav posebno, ko sosedje radi malo povasujejo.

Cajhnova Mana je že marsikaterega nebogljjenčka spravila pokonci. Andrejček ji je bil pa posebno pri srcu in je bila ponosna, da ga je tako lepo vzredila. Še čisto majhnega — nekaj mesecev mu je bilo — ga je dobila na rejo. Andrejčkova mamica je služila v mestu in ni mogla veliko plačevati za svojega otroka; toda plačevala je v redu in pošteno.

Po možu, železničarju, je imela Mana majhno pokojnino, kajža je bila njena in tako je skromno, a zadovoljno živela.

Andrejček ji je bil v razvedrilo in zabavo.

Preden je odšel k polnočnici, ga je skrbno zavila in naročila sosednima fantoma:

»Peljita ga za roke in pazita nanj, da se mu kaj ne pripeti.«

»Bova, bova,« sta zatrjevala sosedova Petrček in Francek in se jima je kar imenitno zdelo, da smeta biti Andrejčku za varuha.

Pa kaj so pomagale vse obljube, ko pa je bilo v cerkvi na griču tako lepo, da sta fantka na vse pozabila. Že same luči, ki so žarele po lestencih, da je bila vsa cerkev kakor eno samo svetlo sonce, so ju tako omamile, da nista več mislila na Andrejčka. Kaj šele jaslice! Ob njih sta popolnoma pozabila na svojega varovanca in sta se čisto zamaknila v hlevček z Jezuščkom, štela ovce okrog hlevčka in se čudila pastircem, ki so bili tako sijajno izrezljani kakor bi bili živi.

Andrejček pa je medtem koracal med gnečo ljudi v cerkvi, se oziral kvišku, zdaj tega zdaj onega zgrabil za koleno, da se mu je umaknil, in se je slednjič prerinil do cerkvenih durí.

Pa vam je bil korajžen, tale naš Andrejček, da nikoli tega. Še zajokal ni, ko se je sam samcat znašel zunaj pred vrati. Iz velikih cerkvenih oken so padali rdečkasti prameni luči na pot, bučanje orgel in svetonočno petje

se je razlegalo preko zasneženih hiš niže ležeče vasi.

Andrejček je premišljeval, kam naj zavije. Le tega ni mogel razumeti, zakaj je naenkrat sam in počemu sta Petrček in Francek še ostala v cerkvi.

— Gotovo prideta pome, — si je mislil in je že hotel kreniti nazaj pred cerkveni prag, ko je tedajci zagledal nekaj čudovitega.

Po poti mimo cerkve so pricingljale nizke sani, v katere sta bili vpreženi dve beli srni. Na saneh je sedel in držal za vajeti, ki so se bleščale kakor zlat trak, star mož, z dolgo belo brado, z visoko kučmo na glavi, zavit v debel kožuh.

Andrejček seveda ni vedel, kdo je to. Vi pa ste gotovo že uganili, da je bil Božiček, svet nebeški mož, ki pri naša revnim otrokom vsega dobrega.

Andrejček je stal in gledal. Sani so se ustavile ravno pred njim.

»Kdo si mali?« se je Božiček prijazno sklonil iz sani. »Kako ti je ime?«

»Andrejček,« je pogumno odgovoril fantek. »A kdo ste vi?«

»Jaz?« se je smehljaj mož. »Božiček mi pravijo, razumeš? Vsako leto na sveti večer se pripeljem iz nebes na zemljo, da obdarim revne otroke. Zdaj me poznaš, kajne?«

»Nak,« se je odrezal Andrejček, »Miklavža poznam — vas pa še nisem nikoli videl.«

Staremu možu je šlo vse bolj na smeh. »A tako, Miklavža poznaš, praviš? No, z Miklavžem sva si v rodu; on prinaša darila revnim in bogatim, če so pridni, jaz pa predvsem revnim otrokom, razumeš? Tudi ti si reven, ali ne?«

»O ne, jaz pa nisem reven,« se je pobahal Andrejček. »S teto Mano imava hišo in moja mamica je v mestu. Ampak takihle sani še nisem videl — to so mi všeč!«

Božiček je bil kar zamamljen nad modrimi odgovori mladega hlačarja. S svojo belo, mehko roko ga je pobožal po licih in ga dobrohotno povabil v sani.

»Če hočeš,« je dejal, »pa se pelji z menoj?«

»Z vami? Kam pa?« je nekoliko nezaupno vprašal Andrejček.

»Kam? Če hočeš prav v mesto.«

»V mesto, tja, kjer je moja mamica? O, tisto pa žel!« In Andrejček je brez obotavljanja zlezel v sani. Božiček ga je posadil poleg sebe, ga zavil v toplo odejo in prijel za vajeti. Srni sta veselo prhnili, zacingljalo je in sani so jadorno zdrčale nizdol skozi vas.

»Ali meni ne boste ničesar prinesli?« je vprašal Andrejček, ko so sani drsele mimo domače hiše.

»Seveda bom, Andrejček, seveda bom, nazaj grede. Oh, če bi ti vedel, koliko posla imam še nocoj. V mestu

Japonska podobica Jezusovega rojstva

je še več revščine kakor na kmetih. Tod okoli sem že povsod raznesel darila, samo v koči doli pred hribom se nisem bil še oglasil; tja pojdem zdaj.«

Andrejček bržkone ni dosti razumel modrujočih besed sivolasega Božička in se je zanimal za vse kaj drugega. Imenitna se mu je zdela bliskovita vožnja z lahkonogima srnama, o katerih je mislil, da sta — kozi. Šele Božiček ga je poučil o vitkih živalcah.

Nadvse so ugajale Andrejčku čudežne pokrajine, mimo katerih so drvele sani. Gledal je, se čudil in prav nič ni bil zaspan.

Nad njima so se utrinjale zvezde, zlato se je vsipalo nad sani; iz lune, ki je visela na nebu, so se vile srebrne niti in prepregale pot pred njima. Po snegu so migotali milijoni biserov, drobni angelčki so frfotali po zraku, spremljali sani in veselo cingljali s kraguljčki. Zares, kaj takega Andrejček še ni videl in menda tudi nikoli več ne bo.

Pred nizko, s slamo krito kočjo sta se ustavila. Božiček je stopil s sani, vzel Andrejčka v naročje in ga odnesel pod okno.

»Poglej,« je dejal, »tu notri je doma beda in revščina. Mati je že dolge mesece bolna, oče že leto dni brez vsakega zaslužka. Otroci gladujejo in prezebajo. Samo od milosti dobrih ljudi je odvisna vsa družina.«

Andrejček je gledal skozi okno. Na mizi je gorela privita petrolejka. V borni postelji ob peči je ležala mati in tiho ječala. Za mizo je dremal oče, otroci pa so bili polegli okrog peči.

Kakor je bil Andrejček še majhen, ga je vendar od sočutja zabolelo srcece.

»Kajne,« je skoraj zajokal, »tem otrokom boste pa veliko prinesli.«

»Seveda, malček, veliko, veliko,« ga je Božiček pritisnil k sebi. Potem je pa stopil k sanem, vzel koš, ki je bil do vrha napolnjen z igračami, toplo

obleko, s piškoti in drugimi dobrimi rečmi.

Andrejček se ni mogel načuditi, odkod naenkrat vse to.

Božiček je tiho odprl okno, stresel skozenj zvrhan koš in okno spet zaprl.

Nato sta z Andrejčkom sedla v sani, ki so urno zdrčale dalje.

Vožnja je bila še lepša kakor prej. Srni sta dirjali kar preko širokih ravnin in Andrejčku se je zdelo, da plavajo sani po zraku.

Dospeli so v mesto, Andrejček še nikoli ni videl tako visokih hiš, višjih in lepših kakor sama farna cerkev. Vse ulice so bile razsvetljene, vozovi brez konj so drveli po njih.

In cerkev, cerkev, mimo katere sta se vozila z Božičkom! Ta je bila najmanj petkrat tako velika kakor tista v domači vasi. Bajna svetloba je žarela iz velikih okroglih oken, očarljiva godba in petje je prihajalo iz notranjščine.

»Polnočnica bo kmalu minila,« je pojasnil Božiček. »Rekel si, da greš k mamici, kajne?«

»Da, k mamici, toda kje jo bom našel?«

»To prepusti meni, mali. Jaz vse vem.«

In že so zavile sani v drugo ulico, iz te v tretjo in tam so se ustavile pred gosposko hišo, ograjeno z železno ograjo. Skozi nezagrnjeno okno je zagledal Andrejček smrečico in na njej polno lesketajočih se lučk.

»Kaj je to?« je vprašal Božička.

»To je božično drevesce,« je odvrnil starček. »Božjemu detetu na čast prižigajo po gosposkih hišah taka drevesca.«

Božiček je prijel Andrejčka za roko in ga peljal skozi vrt pred hišne duri.

»Vidiš, taki hiši pravijo ljudje vila. V tej vili prebivajo zelo dobri ljudje in pri njih služi tvoja mamica. Kmalu jo boš videl.«

Božiček je pritisnil na gumb in pozvonil.

»Tako, malček, jaz moram zdaj iti. Še mnogo, mnogo dela me čaka, do jutrnjega svita bom komaj gotov. Bodi vedno tako priden, nasvidenje prihodnje leto.«

Jedva je Božiček to izgovoril, ga že ni bilo več in Andrejček je samo še slišal cingljanje oddaljujočih se sani.

Radovedno je motril steklena vrata pred seboj. Tedajci so se vrata odprla in pred Andrejčkom je stala — njegova mamica.

»Andrejček!«

Vsa presenečena je mati zgrabila sinčka in ga odnesla v hišo. Zaskrbljena ga je spraševala, ga objemala, jokala pri tem in se obenem smejala od veselja, da vidi sinčka živega in zdravega pred seboj.

Šele ko je Andrejček pričel pripovedovati o čudoviti vožnji z Božičkom, se je mati potolažila.

Tudi gospa in gospod sta prihitela. Gospa je posadila Andrejčka za mizo in vse je moral še enkrat povedati.

Čez kratek čas sta se vrnila otroka od polnočnice. Zdaj šele je bil dirindaj v sobi. Gosposko napravljena deček in deklica sta razkazovala Andrejčku bogate igrače, ki jih jima je prinesel Božiček, ugaševala svečke na drevescu in se vrtela z Andrejčkom po sobi.

»Veš, mamica,« je dejal Andrejček, »tudi jaz nisem reven, sem bogat, pa mi bo Božiček vseeno prinesel.«

Na božični dan se je odpravila mati z Andrejčkom nazaj na kmete. Sedla sta na vlak in se odpeljala, obložena z darili, ki jih je Andrejčku poklonila dobra gospa.

Cajhnova Mana je bila že vsa obupana zaradi nestanka svojega rejenčka.

Ne da se popisati, kako se je razveselila, ko je Andrejčkova mati z izgubljenčkom v naročju stopila v njeno kajžo.

»Ti nesrečni otrok,« se je malce jezila Mana, »kakšne skrbi si mi napravil.«

In Andrejček je spet na dolgo in široko pripovedoval o svojem čudovitem romanju.

Seveda se je Mana takoj potolažila in odhitela z Andrejčkom v čumnato.

»Poglej,« se je smejala, »kaj vse je stresel Božiček skozi okno, ko se je vračal v nebesa.«

Miza v čumnati se je kar šibila od igrač in drugih dobrot in presenečeni Andrejček ni vedel, kaj bi prijel v roko.

»To je pa zame preveč,« je ploskal z ročicama in modroval dalje: »Nekaj bom dal sosedovemu Francku, nekaj Petrčku, drugo pa bomo imeli jaz, mamica in teti Mana. Seveda, tako bom naredil. Saj bom šel prihodnje leto tako spet z Božičkom na romanje in takrat mi bo gotovo še več prinesel.«

